

متن کامل بیانیه سرور دانش معاون دوم رئیس جمهوری در مراسم بیست و دومین سالیاد شهادت عبدالعلی مزاری

وحدت و عدالت دو عنصر کلیدی در راهبرد سیاسی شهید مزاری بود هم در سطح ملی و هم در سطح درون قومی و ما اگر امروز می‌خواهیم پیرو واقعی شهید مزاری باشیم نباید همه انرژی خود را در تشدید گسلاها و گسست‌های رنگارنگ سیاسی و اجتماعی، رقابت‌های بی‌هوده و خنثی‌سازی همدیگر به مصرف برسانیم و باید وحدت و همدلی مردم را سرلوحه همه برنامه‌های سیاسی خود قرار دهیم. از این رو عاجزانه از همه رهبران خط عدالت‌خواهی و مدعیان بیروی از اندیشه و نهضت شهید مزاری می‌خواهم که مخصوصاً در شرایط حاضر که دشمنان این مردم در صدد حذف و قتل‌عام همه ما و نابود ساختن همه ارزش‌ها و دستاوردها هستند، به دور از خودزنی‌ها و انحصارطلبی‌ها، با حفظ گرایش‌های متفاوت و احترام به سبلاقی متکثر و متنوع که در جای خود یک ضرورت است، روحیه وحدت‌طلبانه و روادارانه و استراتژی همگرایی شهید مزاری را پیشه سیاسی خود سازند و نگذارند درخشش شمع روشن این نهضت که در پرتو وحدت و یکدلی، پرنورتر و فروزانتر شده بود، در تاریکی هولناک شقاق و نفاق صدمه ببیند وزمینه شادی دشمنان این راه فراهم گردد.

سوم- شهید مزاری یک شخصیت دیندار و دینمدار و پاینده به همه ارزش‌های دینی و حدود شرع و اخلاقی و برخاسته از حوزه معرفت دینی بود. در حقیقت یک روشنفکر دینی بود. ایشان نه بی‌دینی و حرکت‌های ضد دینی را برمی‌تابید و نه هم‌دین را از ابزار فریب خلق می‌ساخت و نه هم برداشت‌های متحجرانه از دین را می‌پذیرفت. در این رابطه نیز متأسفانه گاهی افراط و تفریط می‌شود. برخی مزاری را به عنوان یک عالم دینی و به عنوان یک رهبر جهانی می‌کوبند و اندیشه او را به عنوان اسلام سیاسی، اندیشه متحجرانه و مخالف دموکراسی و آزادی قلمداد می‌کنند و عده‌ای هم کاملاً برعکس از مزاری یک چهره غیر دینی و حتی ضد دینی می‌سازند و کسانی هم که خود آشکارا سنگ لایک بودن و ضد دین و مذهب بودن بر سینه می‌کوبند و یا هیچ پایبندی به اصول دینی ندارند، باز هم خود را پیرو صید شهید مزاری می‌پندارند!

چهارم- فرهنگ‌دوستی و علم‌پروری و تشویق نسل‌سلفان به اندوختن دانش و فعالیت‌های فرهنگی از خصوصیات دیگر حرکت سیاسی شهید مزاری بود. ایشان اندیشه، تخصص و زیرساخت‌های فکری و علمی را اساس رشد و ترقی جامعه و عامل موفقیت یک حرکت سیاسی می‌دانستند و به همین جهت هم خود کوشش می‌کرد به توسعه علم و فرهنگ و تریب عناصر تخصصی و مسلکی کمک کند و هم در دانشمندان، نویسندگان و اهالی فرهنگ و ادب به پشتیبانی احترام قابل بود و به همین جهت در دوره مقاومت تک کابل که دوره تأسیس حکومت مجاهدین و مشارکت همه اقوام و احزاب مطرح شده بود، ایشان به جای افراد حزبی بی‌تجربه و بی‌تخصص، تلاش کرد که افراد مسلکی و تحصیل یافته را برای احراز سمت‌های رسمی و مسلکی معرفی کند.

ما هم اگر امروز در خط شهید مزاری حرکت می‌کنیم اول باید هزارها و همه مردم افغانستان را به اندوختن بشریت علم و تخصص و توسعه و معارف و تحصیلات عالی تشویق کنیم دوم باید به سرمایه‌های علمی و فرهنگی خود و به نسل جوان تحصیل یافته و فرهیخته و به متخصصان خود، بها قابل شایسته و به آنان فرصت بدهیم. در سرنوشت اجتماعی، توسعه سیاسی و فرهنگی حزب و اداره و مدیریت کشور و تشکیلات حزبی و سازمانی مسهم بگیرند، نه این که آنان را رقیب خود بیناریم و از صحنه برانیم، البته به همان اندازه که به نسل جوان باید بها قابل شایسته، به تشکیلات و شخصیت‌های سیاسی و علمی خود نیز باید احترام داشته باشیم زیرا آنان استوانه‌های جامعه هستند و این دقیقاً همان روشی است که شهید مزاری داشت.

شهید مزاری با چنین ویژگی‌ها بود که هم جاذبه قوی داشت و هم دافعه شدید. هم دشمنان سرسختی پیدا کرد و هم دوستان بسیار شایسته شدند. او بدون شک جذابیت شهید مزاری در حدی است که دشمنان و رقیبان او با همه تلاش‌های مذبحانه خود نه تنها نتوانسته‌اند او را از صحنه حذف کنند بلکه با قیلول بیشتر از انسان درهای بکاهند، بلکه امروز شهید مزاری به یک جبهه نیرومند سیاسی و به یک قطب از ارزش‌های والای انسانی تبدیل شده است.

در پایان با سپاس فراوان از شما مشتاقان و یاران و رهروان شهید مزاری، یکبار دیگر اعلام می‌کنم که مسا در درون حکومت وحدت ملی به عنوان بخشی از قدرت سیاسی کشور اقتدار داریم که همچنان با سیاست سنجش گرانه، عقلانی و معتدل، ادامه دهنده خط عدالت‌خواهی «شهید وحدت ملی» هستیم و هم چنان آرمان‌ها و آرزوهای آن شهید را دنبال می‌کنیم. بدون شک استراتژی و خط مشی ما همان خط مشی رهبر شهید است و این سخنان او سرلوحه کردار و گفتار ما است که گفت: «ما دشمنی اقوام را در افغانستان فاجعه می‌دانیم» و همچنین گفت: «ما هر کسی را که حق مردم را به رسمیت نشناسد و به حقیقت از این طریق به اهداف شخصی می‌فشاریم».

یکبار دیگر گرامی می‌داریم یاد و خاطره «شهید وحدت ملی» و ههرهان شهیدش را و همچنین شهدای نیروهای دفاعی و امنیتی کشور را که طی شانزده سال اخیر در برابر تروریسم بین المللی و دشمنان مردم افغانستان، مردانه و شجاعانه ایستادگی کردند و جام شهادت نوشیدند و همچنین شهدای مظلوم مردم بی‌گناه ملکی که در حملات تروریستی، در جای جای این مرز و بوم مظلومانه به شهادت رسیدند مخصوصاً شهدای قتلحرات اشد جنش روشناسی در دهمزنگ، شهدای اربعین حسینی در باقر العلوم و مزار سخی کابل، شهدای حادثه اخیر شفاخانه سردار محمد داود خان و حوادث خونین دیگر در همه شهرها و ولایات کشور.

زنده باد مزار شهید مزاری
زنده باد افغانستان
والسلامعلیکم

حتی تنها یک حزب نیست. او یک خط و یک نلسانه راه و بین استراتژی است و ما نباید نام مزاری را ملعبای برای رقابت‌های شخصی و گروهی خود بسازیم. همچنین مزاری را نباید به سه سال مقاومت غرب کابل محدود کرد و شناخت از مزاری را نباید به برگزاری مراسم تجلیل و سوگواری تقلیل داد و نباید پیروی از مزاری را هم صرفاً به برگزاری مراسم‌های نمادین و رقابت‌های منفی در گردهمایی‌ها تفسیر کرد. مزاری یک اندیشه و یک نهضت است و پیروی از این اندیشه به معنای زنده نگهداشتن آن و عملی ساختن آن است و ما نباید خود را و شهید مزاری را به تاریخ گذشته محدود بسازیم. ماندن در تاریخ و در فضای گذشته باعث ایستایی و رکود می‌شود. پیام شهید مزاری عبرت از تاریخ و عبرت از تاریخ و نگاه به آینده بود نه ماندن در تاریخ. خواست مزاری از همه هزارها، حضور و شهود در زمانه حاضر و مشارکت فعال در متن رویدادها و تعامل با سیاست، دولت و قدرت است و نه به حاشیه رفتن و خود را به آه و درد و رنج تاریخ، محدود ساختن و همیشگی از دولت‌ها و حکومت‌ها فاصله گرفتن و یا همه چیز و با همه کس با تئوری توطئه و دیده نفرت و خصومت نگه‌کنیم.

دوم- وحدت و یکدلی و اتحاد و یکپارچگی همه نیروهای سیاسی و فرهنگی جامعه هزاره و شیعیان یکی از اهداف بنیادی شهید مزاری بود که برای تحقق آن با تمام وجود هزینه کرد و ثمره آن تأسیس حزب وحدت اسلامی افغانستان بود. ما از نزدیک شاهد بودیم که شهید مزاری برای تحقق این وحدت، با کمال فروتنی، سر احترام و تعظیم در مقابل سرسخت‌ترین رقیبان دیروزش فرود آورد و از نزدیک برای چندین بار به دیدن آنان ششافت تا بتواند همگی را بر یک محور سیاسی گرد آورد. هیچگاه یاد نمی‌رود که در روزهای اول شکل گیری حزب وحدت، مرحوم آیت الله ابوالحسن فاضل به من گفت که این پیام را به استاد مزاری برسان که من علاقه‌مندم به حزب وحدت ملحق شوم اما شما بیشتر از من به کسان دیگری بها می‌دهید. استاد مزاری گفت: از طرف من از ایشان دعوت کن و بگو حزب وحدت متعلق به همه است و برای شما هم ضروری است که به وحدت ملحق شوید بالاترین جایگاه یعنی شورای عالی نظارت را قایل هستیم که چنین هم شد و بعد با هم به دیدار آقای فاضل در منزلشان رفتیم. به دیدار آیت الله محسنی در منزلشان رفتیم و از آنان دعوت کردیم که به وحدت ملحق شوند و همچنین در جلسه‌ای که در جناب آقای سید رحمت الله مرتضوی برای ریاست شورای نمایندگی حزب وحدت در خارج کشور پیشنهاد شد و عده‌ای از دوستان ما مخالفت می‌کردند، استاد مزاری چندین دلیل بیان داشتند و از جمله گفت: من از این آقای فاضل مرتضوی را پیش‌نهاد می‌کنم که ایشان علاوه بر سایر خصوصیات، منسوب به شورای اتفاق ایشان در جهت پیشرفت ما و قیلول بیشتر از اختلافات را با سازمان نصر داشته است و اکنون با انتخاب ایشان به ریاست شورای نمایندگی، ما می‌توانیم به همه نشان بدهیم که واقعا وحدت صورت گرفته و تنها نصری‌ها محور همه چیز نیستند و همه احزاب مشارکت دارند.

استاد مزاری با چنین روحیه والای تحمل، رواداری و فداکاری برخورد می‌کرد. اما امروز با دریغ و درد باید گفت که پیروان مزاری در مناسبات میان قومی خود این ایده بزرگ مزاری بزرگ را فراموش کرده‌اند و حتی گاهی نفرت پراکنی‌ها و خودزنی‌ها بر همه آرمان‌ها و اهداف دیگر تفوق می‌یابد و حتی برخی از ما بدون تعهد و ایمان واقعی به راه مزاری و تنها به عنوان یک ابزار برای کمپاین‌های سیاسی خود از نام مزاری استفاده می‌کنیم و فاصله‌ها و شکاف‌ها را زیادتر می‌سازیم تا خود را قهرمان معرفی کنیم و به حقیقت از این طریق به اهداف شخصی می‌فشاریم.

هرچند گرامیداشت از مزاری وظیفه تک تک همه مردم است و بسیار شایسته است که به گونه‌های مختلف رسمی و مردمی و از سوی همه گروه‌های سیاسی و فرهنگی از سالیاد شهید وحدت ملی نکوشانست به عمل آید و من از مصمیم قلب می‌ستایم هر حرکتی را از سوی هر شخص و هر گروهی که در جهت گرامیداشت از شهید مزاری و تبیین اندیشه‌های او صورت می‌گیرد، اما این گردهمایی‌ها نباید مورد سوء استفاده‌های شخصی و گروهی و محمل نفاق و تفرقه قرار گیرد بلکه باید مایه انسجام و تحکیم همبستگی وفاق ما شود.

از سوی دیگر براساست ما چگونه می‌توانیم شهید مزاری را «شهید وحدت ملی» بدانیم، در حالی که عده‌ای از ما بر طبل تفرقه ملی و حتی تفرقه قومی می‌کوبیم و با همگان با زبان شکاف و طرد و حذف سخن می‌گوییم، در حالی که رنج مزاری و درد او درد انحصار و حذف بود؟

فرهنگی طرح توزیع تذکره الکترونیکی نیز به زودی آغاز خواهد شد و انتخابات یک عنصر کلیدی برای تحقق دموکراسی و تمثیل اراده مردم است و یکی از آرمان‌های بزرگ شهید مزاری بود، از طرف حکومت وحدت ملی در سطوح مختلف، مخصوصاً انتخابات شورای ملی و شوراهای ولسوالی برگزار خواهد شد.

من بر این باورم که آرزوهای شهید مزاری در سطح ملی و بین الاقوامی بیشتر برآورده شده تا در سطح درون قومی. امروز هزارها در بین سایر اقوام مورد احترام همگی است به شمول حکومت، جامعه مدنی، احزاب سیاسی کشور و حتی طالبان هم اعتراف دارند که با شهید ساختن استاد مزاری، اشتباه بزرگ و جبران ناپذیری را مرتکب شدند و پرونده خود را سیاه ساختند. امروز هر هزارها در بین سایر اقوام که همگی امروز درک کرده‌اند و به این باور رسیدند که افغانستان سرزمین مشترک ویلوح و پشه‌ای و نورستانی و قزلباش و سادات و مزاری، اشتباه بزرگ و جبران ناپذیری را مرتکب شدند و پرونده خود را سیاه ساختند. امروز هر هزارها در بین سایر اقوام که همگی امروز درک کرده‌اند و به این باور رسیدند که افغانستان سرزمین مشترک ویلوح و پشه‌ای و نورستانی و قزلباش و سادات و مزاری، اشتباه بزرگ و جبران ناپذیری را مرتکب شدند و پرونده خود را سیاه ساختند.

ما تا چه حد تحقق یافته است؟ این سؤال را در دو محور پاسخ خواهیم داد:
اول- جایگاه شهید مزاری و اندیشه او در سطح ملی و در میان اقوام کشور؛
دوم- جایگاه شهید مزاری و آرزوهای او در سطح درون قومی.
در محور اول دو سؤال اصلی مطرح است:
تخت این که شهید مزاری در سطح ملی و برای افغانستان چه می‌خواست و چه آرزوها و اهدافی داشت و امروز آرزوهای ایشان تا چه حد برآورده شده است؟ و از سوی دیگر شخصیت شهید مزاری در سطح ملی و در میان همه اقوام کشور از چه جایگاهی برخوردار شده است؟

شهید مزاری در سطح ملی و برای افغانستان یک پیام فرگیر و همگانی و مبتنی بر منطق انسانی داشت و نه منطق قومی، لسانی، سمنی و حزبی و بر این اساس، اندیشه سیاسی او برای سامان دادن به وضعیت نابسامان کشور، بر چند اصل اساسی استوار بود:
۱. تدوین قانون اساسی که مشکلات اصلی جامعه بچران زده افغانستان را در نظر گرفته و به تصویب نمایندگان مردم رسیده باشد؛
۲. تأسیس نظام سیاسی‌ای که مبتنی بر حاکمیت مردم بوده و در پارلمان آن از طریق انتخابات عمومی بدید آمده باشد؛
۳. تأمین وحدت ملی و پرهیز از هر نوع انحصارطلبی، سیاست حذف و تفرقه قومی، لسانی و مذهبی؛
۴. تأمین عدالت اجتماعی، انکشاف متوازن و حقوق شهروندی برابر، برای همه شهروندان جامعه؛
۵. راه‌حل ندانستن جنگ و تأکید بر حل هر نوع اختلاف از طریق گفتگو، تفاهم و تعامل منطقی، معقول و منصفانه.

۶. تأمین حقوق زنان به عنوان نیمی از بیکره جامعه؛
این اصول و این منطق، ادعاها و یا تحلیل و برداشت ما نیست بلکه در سراسر بیانیه‌ها، مصاحبه‌ها و پیام‌ها، ایشان و نشریات حزب وحدت در آن زمان موج می‌زد.
با توجه به این اصول اگر کسی بپرسد که تا چه حد اهداف و آرمان‌های شهید مزاری در سطح ملی تحقق یافته است، در جواب می‌توان گفت که افغانستان بعد از شهید مزاری، آهسته آهسته به همان سستی حرکت کرده است که شهید مزاری می‌خواست. هرچند تا تحقق کامل معیارهایی که شهید مزاری مطرح کرد، هنوز هم فاصله زیاد داریم و هنوز هم نشانه‌های بی‌عدالتی، محرومیت، حق تلفی و حق سوزی‌ها و حتی یک نوع تبعیض سیستماتیک در برخی از موارد مشاهده می‌شود، اما باید گفت به طور نسبی اهداف شهید مزاری در سطح ملی در حال تحقق یافتن است. بنا بر این هرچند دشمنان اجازه ندادند که شهید مزاری در معماری ساختار نظام سیاسی حضور فیزیکی داشته باشد، اما اندیشه او امروز در صحنه سیاسی ما حضور عمیق و گسترده دارد و می‌توانیم ادعا کنیم که قانون اساسی فعلی و نظام سیاسی دموکراتیک و برخاسته از آرای مردم، بازتاب‌دهنده اندیشه‌های ایشان است. ما امروز نظامی داریم مبتنی بر قانون اساسی و تفکیک قوا و بر اساس انتخابات و آرای مستقیم مردم و مشارکت همه گروه‌های سیاسی و اجتماعی و با تعهد به تأمین آزادی‌های عمومی و تأمین حقوق زنان و رسمیت یافتن همه لسان‌های ملی و رسمیت مذهب جعفری در کنار مذهب حنفی و تصویب قانون احوال شخصی‌ه اهل تشیع و تأسیس دیپارتمنت فقه جعفری در پوهنتون بامیان که در اثر تلاش‌های انجام شده، در سال ۹۶ کار عملی آن آغاز خواهد شد.

همچنین در حکومت وحدت ملی به منظور تأمین عدالت اجتماعی و انکشاف متوازن، برنامه‌ها و پروژه‌های کلان ملی و اقتصادی در همه کشور به شمول هزاره‌جات در حال طرح و تطبیق است؛ برنامه‌هایی که در طول تاریخ مورد توجه نبوده و اکنون در یک دوره سه تا پنج ساله، می‌تواند چهره هزاره‌جات را به کلی تغییر دهد و در رأس همه آن‌ها دوشاهراه اصلی شرق و غرب و شمال و جنوب، می‌تواند هزاره‌جات را از زندان طبیعت به طور اساسی رهایی بخشد. تعدیل واحدهای اداری هزاره‌جات که یکی دیگر از خواسته‌های شهید مزاری بود، در یک حدی در سال‌های گذشته عملی شده و قسمت‌های تکمیلی آن هم تعقیب می‌شود و به منظور تکمیل هویت ملی و هویت اقوام کشور و همچنین برای تثبیت احوالیه دقیق نفوس و حل مضللات حقوقی و

خواهد یافت که او همه این تلاش‌ها صمیمانه سیاست‌گذاری می‌کند و در همین رابطه آنچه امروز در این گردهمایی با شکوه با شما در میان می‌گذارم، باز هم اختصاص دارد به تبیین گوشه‌هایی از پیام و تفکر شهید مزاری و این که آرمان‌ها و اهداف شهید مزاری امروزه در کشور ما تا چه حد تحقق یافته است؟ این سؤال را در دو محور پاسخ خواهیم داد:

اول- جایگاه شهید مزاری و اندیشه او در سطح ملی و در میان اقوام کشور؛
دوم- جایگاه شهید مزاری و آرزوهای او در سطح درون قومی.
در محور اول دو سؤال اصلی مطرح است:
تخت این که شهید مزاری در سطح ملی و برای افغانستان چه می‌خواست و چه آرزوها و اهدافی داشت و امروز آرزوهای ایشان تا چه حد برآورده شده است؟ و از سوی دیگر شخصیت شهید مزاری در سطح ملی و در میان همه اقوام کشور از چه جایگاهی برخوردار شده است؟

شهید مزاری در سطح ملی و برای افغانستان یک پیام فرگیر و همگانی و مبتنی بر منطق انسانی داشت و نه منطق قومی، لسانی، سمنی و حزبی و بر این اساس، اندیشه سیاسی او برای سامان دادن به وضعیت نابسامان کشور، بر چند اصل اساسی استوار بود:
۱. تدوین قانون اساسی که مشکلات اصلی جامعه بچران زده افغانستان را در نظر گرفته و به تصویب نمایندگان مردم رسیده باشد؛
۲. تأسیس نظام سیاسی‌ای که مبتنی بر حاکمیت مردم بوده و در پارلمان آن از طریق انتخابات عمومی بدید آمده باشد؛
۳. تأمین وحدت ملی و پرهیز از هر نوع انحصارطلبی، سیاست حذف و تفرقه قومی، لسانی و مذهبی؛
۴. تأمین عدالت اجتماعی، انکشاف متوازن و حقوق شهروندی برابر، برای همه شهروندان جامعه؛
۵. راه‌حل ندانستن جنگ و تأکید بر حل هر نوع اختلاف از طریق گفتگو، تفاهم و تعامل منطقی، معقول و منصفانه.

۶. تأمین حقوق زنان به عنوان نیمی از بیکره جامعه؛
این اصول و این منطق، ادعاها و یا تحلیل و برداشت ما نیست بلکه در سراسر بیانیه‌ها، مصاحبه‌ها و پیام‌ها، ایشان و نشریات حزب وحدت در آن زمان موج می‌زد.
با توجه به این اصول اگر کسی بپرسد که تا چه حد اهداف و آرمان‌های شهید مزاری در سطح ملی تحقق یافته است، در جواب می‌توان گفت که افغانستان بعد از شهید مزاری، آهسته آهسته به همان سستی حرکت کرده است که شهید مزاری می‌خواست. هرچند تا تحقق کامل معیارهایی که شهید مزاری مطرح کرد، هنوز هم فاصله زیاد داریم و هنوز هم نشانه‌های بی‌عدالتی، محرومیت، حق تلفی و حق سوزی‌ها و حتی یک نوع تبعیض سیستماتیک در برخی از موارد مشاهده می‌شود، اما باید گفت به طور نسبی اهداف شهید مزاری در سطح ملی در حال تحقق یافتن است. بنا بر این هرچند دشمنان اجازه ندادند که شهید مزاری در معماری ساختار نظام سیاسی حضور فیزیکی داشته باشد، اما اندیشه او امروز در صحنه سیاسی ما حضور عمیق و گسترده دارد و می‌توانیم ادعا کنیم که قانون اساسی فعلی و نظام سیاسی دموکراتیک و برخاسته از آرای مردم، بازتاب‌دهنده اندیشه‌های ایشان است. ما امروز نظامی داریم مبتنی بر قانون اساسی و تفکیک قوا و بر اساس انتخابات و آرای مستقیم مردم و مشارکت همه گروه‌های سیاسی و اجتماعی و با تعهد به تأمین آزادی‌های عمومی و تأمین حقوق زنان و رسمیت یافتن همه لسان‌های ملی و رسمیت مذهب جعفری در کنار مذهب حنفی و تصویب قانون احوال شخصی‌ه اهل تشیع و تأسیس دیپارتمنت فقه جعفری در پوهنتون بامیان که در اثر تلاش‌های انجام شده، در سال ۹۶ کار عملی آن آغاز خواهد شد.

همچنین در حکومت وحدت ملی به منظور تأمین عدالت اجتماعی و انکشاف متوازن، برنامه‌ها و پروژه‌های کلان ملی و اقتصادی در همه کشور به شمول هزاره‌جات در حال طرح و تطبیق است؛ برنامه‌هایی که در طول تاریخ مورد توجه نبوده و اکنون در یک دوره سه تا پنج ساله، می‌تواند چهره هزاره‌جات را به کلی تغییر دهد و در رأس همه آن‌ها دوشاهراه اصلی شرق و غرب و شمال و جنوب، می‌تواند هزاره‌جات را از زندان طبیعت به طور اساسی رهایی بخشد. تعدیل واحدهای اداری هزاره‌جات که یکی دیگر از خواسته‌های شهید مزاری بود، در یک حدی در سال‌های گذشته عملی شده و قسمت‌های تکمیلی آن هم تعقیب می‌شود و به منظور تکمیل هویت ملی و هویت اقوام کشور و همچنین برای تثبیت احوالیه دقیق نفوس و حل مضللات حقوقی و

خواهد یافت که او همه این تلاش‌ها صمیمانه سیاست‌گذاری می‌کند و در همین رابطه آنچه امروز در این گردهمایی با شکوه با شما در میان می‌گذارم، باز هم اختصاص دارد به تبیین گوشه‌هایی از پیام و تفکر شهید مزاری و این که آرمان‌ها و اهداف شهید مزاری امروزه در کشور ما تا چه حد تحقق یافته است؟ این سؤال را در دو محور پاسخ خواهیم داد:
اول- جایگاه شهید مزاری و اندیشه او در سطح ملی و در میان اقوام کشور؛
دوم- جایگاه شهید مزاری و آرزوهای او در سطح درون قومی.
در محور اول دو سؤال اصلی مطرح است:
تخت این که شهید مزاری در سطح ملی و برای افغانستان چه می‌خواست و چه آرزوها و اهدافی داشت و امروز آرزوهای ایشان تا چه حد برآورده شده است؟ و از سوی دیگر شخصیت شهید مزاری در سطح ملی و در میان همه اقوام کشور از چه جایگاهی برخوردار شده است؟

بسم الله الرحمن الرحيم
ولا تقولوا لمن يقتل فی سبیل الله اموات بل احياء ولكن لا تشعرون. بقره/ ۱۵۴
حضار گرامی، مهمانسان عالیقدر، جلالت‌مآب حامد کرزی رئیس جمهور پیشین افغانستان، جلالت‌مآب استاد خلیلی معاون پیشین ریاست جمهوری و رهبر حزب وحدت اسلامی افغانستان، جلالت‌مآب مسلمانار رئیس مشرانو جرگه، اعضای محترم کابینه، اعضای محترم شورای ملی، علما، استنادان، رهبران احزاب سیاسی و نهادهای فرهنگی، مردم شریف کابل، اهالی رسانه‌ها، خوارهان و برادران! السلام علیکم و رحمت الله و بر کاته.

در ابتدا بیست و دومین سالیاد شهادت شهید وحدت ملی استاد عبدالعلی مزاری را به ملت سربلند افغانستان و شما حضار گرامی و همه شیفتگان عدالت و آزادی مخصوصاً به استاد خلیلی یار و همسننرگ و تسلاوم بخش خط عدالتخواهی شهید مزاری تسلیت می‌گویم و در همه شخصیت‌ها و نهادهای دولتی و مردمی که در برگزاری مراسم گرامیداشت از مزاری سهم گرفته‌اند و در داخل و خارج کشور، عاشقانه در این مدت از مزاری گفتند و از راه او و از اندیشه و آرمان‌های او، صمیمانه تشکر می‌کنم مخصوصاً از جلالت‌مآب رئیس جمهور محمد اشرف غنی که در طی پیام‌های سالانه خود بهترین تصویر ساز مزاری ارائه کردند و بالاترین مراتب احترام خود را نسبت به مزاری و دوستان مزاری اظهار داشتند.

همچنین بجا می‌دانم که از نامه‌های بزرگ و پرافتخاری نیز یاد کنم که همراه استاد شهید به درجه رفیع شهادت رسیدند: شهید ابوزر نژوی، شهید سید علی علوی، شهید ابراهیمی بفسودی، شهید اخلاصی جاغوری، شهید جان محمد تر کمنی و شهید عباس جعفری لومانی و همچنین یاران سترگ همفکر و همسننرگ شهید مزاری که با کوله بساری از مبارزه و فداکاری و پس از عمری خدمت و تلاش برای بهبود وضعیت مردم، به لقای حق شتافتند و به ابدیت پیوستند؛ همچون: آیت الله صادقی پروانی، استاد سید حسین حسینی، استاد سید عباس حکیمی، استاد قربان‌علی عرفانی، استاد یوسف واعظی، شهید ضامن‌علی واحدی، استاد امان الله موحدی، سید عبدالحمید سجادی، سید محمد سجادی و مصطفی اعتمادی که در هر کدام ستاره درخشان عرصه‌های اندیشه، فرهنگ، جهاد و سیاست به حساب می‌آیند. یاد رهبر شهید یار همه شهدای دوره مقاومت عدالتخواهی گرامی باد!

همچنین در بیست و دومین سالیاد شهید وحدت ملی باید یاد کنیم از شهدای بزرگ وطن همچون شهید صلح استاد شاهی، قهرمان ملی شهید احمد شاه مسعود، شهید صادقی نیلی، شهید سید مصطفی کاظمی، شهید حاجی قدیر، شهید عبدالحق، شهید احمد ولی کرزی و همچنین مرحوم مارشال فهیم، مرحوم پیر سید احمد گیلانی و همه شهدای نامدار و گمنام این سرزمین که در راه عزت و آزادی کشور جان بخشیدند.

حضار گرامی! هموطنان عزیز!
در باره شخصیت و اندیشه شهید وحدت ملی به حد کافی بحث و تحلیل‌های جامع و در ابعاد مختلف صورت گرفته و سخنرانان در سطوح مختلف از مزاری گفته‌اند و مراتب شناخت و احترام خود نسبت به ایشان را ابراز کرده‌اند و در مجموع این ۲۲ سال، در محور شخصیت و کارنامه شهید مزاری، آثار فرهنگی و تحقیقی عمیق و گسترده، در قالب یادواره‌ها، ویژه‌نامه‌ها، سمینارها و نشست‌های علمی و با ادبیات زیبا و بی‌پدلی در داخل و خارج کشور مخصوصاً از سوی استنادان، دانشجوین و جوانان ما، تولید شده است و این روند همچنان ادامه

می‌دهد و در همین رابطه آنچه امروز در این گردهمایی با شکوه با شما در میان می‌گذارم، باز هم اختصاص دارد به تبیین گوشه‌هایی از پیام و تفکر شهید مزاری و این که آرمان‌ها و اهداف شهید مزاری امروزه در کشور ما تا چه حد تحقق یافته است؟ این سؤال را در دو محور پاسخ خواهیم داد:
اول- جایگاه شهید مزاری و اندیشه او در سطح ملی و در میان اقوام کشور؛
دوم- جایگاه شهید مزاری و آرزوهای او در سطح درون قومی.
در محور اول دو سؤال اصلی مطرح است:
تخت این که شهید مزاری در سطح ملی و برای افغانستان چه می‌خواست و چه آرزوها و اهدافی داشت و امروز آرزوهای ایشان تا چه حد برآورده شده است؟ و از سوی دیگر شخصیت شهید مزاری در سطح ملی و در میان همه اقوام کشور از چه جایگاهی برخوردار شده است؟

شهید مزاری در سطح ملی و برای افغانستان یک پیام فرگیر و همگانی و مبتنی بر منطق انسانی داشت و نه منطق قومی، لسانی، سمنی و حزبی و بر این اساس، اندیشه سیاسی او برای سامان دادن به وضعیت نابسامان کشور، بر چند اصل اساسی استوار بود:
۱. تدوین قانون اساسی که مشکلات اصلی جامعه بچران زده افغانستان را در نظر گرفته و به تصویب نمایندگان مردم رسیده باشد؛
۲. تأسیس نظام سیاسی‌ای که مبتنی بر حاکمیت مردم بوده و در پارلمان آن از طریق انتخابات عمومی بدید آمده باشد؛
۳. تأمین وحدت ملی و پرهیز از هر نوع انحصارطلبی، سیاست حذف و تفرقه قومی، لسانی و مذهبی؛
۴. تأمین عدالت اجتماعی، انکشاف متوازن و حقوق شهروندی برابر، برای همه شهروندان جامعه؛
۵. راه‌حل ندانستن جنگ و تأکید بر حل هر نوع اختلاف از طریق گفتگو، تفاهم و تعامل منطقی، معقول و منصفانه.

۶. تأمین حقوق زنان به عنوان نیمی از بیکره جامعه؛
این اصول و این منطق، ادعاها و یا تحلیل و برداشت ما نیست بلکه در سراسر بیانیه‌ها، مصاحبه‌ها و پیام‌ها، ایشان و نشریات حزب وحدت در آن زمان موج می‌زد.
با توجه به این اصول اگر کسی بپرسد که تا چه حد اهداف و آرمان‌های شهید مزاری در سطح ملی تحقق یافته است، در جواب می‌توان گفت که افغانستان بعد از شهید مزاری، آهسته آهسته به همان سستی حرکت کرده است که شهید مزاری می‌خواست. هرچند تا تحقق کامل معیارهایی که شهید مزاری مطرح کرد، هنوز هم فاصله زیاد داریم و هنوز هم نشانه‌های بی‌عدالتی، محرومیت، حق تلفی و حق سوزی‌ها و حتی یک نوع تبعیض سیستماتیک در برخی از موارد مشاهده می‌شود، اما باید گفت به طور نسبی اهداف شهید مزاری در سطح ملی در حال تحقق یافتن است. بنا بر این هرچند دشمنان اجازه ندادند که شهید مزاری در معماری ساختار نظام سیاسی حضور فیزیکی داشته باشد، اما اندیشه او امروز در صحنه سیاسی ما حضور عمیق و گسترده دارد و می‌توانیم ادعا کنیم که قانون اساسی فعلی و نظام سیاسی دموکراتیک و برخاسته از آرای مردم، بازتاب‌دهنده اندیشه‌های ایشان است. ما امروز نظامی داریم مبتنی بر قانون اساسی و تفکیک قوا و بر اساس انتخابات و آرای مستقیم مردم و مشارکت همه گروه‌های سیاسی و اجتماعی و با تعهد به تأمین آزادی‌های عمومی و تأمین حقوق زنان و رسمیت یافتن همه لسان‌های ملی و رسمیت مذهب جعفری در کنار مذهب حنفی و تصویب قانون احوال شخصی‌ه اهل تشیع و تأسیس دیپارتمنت فقه جعفری در پوهنتون بامیان که در اثر تلاش‌های انجام شده، در سال ۹۶ کار عملی آن آغاز خواهد شد.

همچنین در حکومت وحدت ملی به منظور تأمین عدالت اجتماعی و انکشاف متوازن، برنامه‌ها و پروژه‌های کلان ملی و اقتصادی در همه کشور به شمول هزاره‌جات در حال طرح و تطبیق است؛ برنامه‌هایی که در طول تاریخ مورد توجه نبوده و اکنون در یک دوره سه تا پنج ساله، می‌تواند چهره هزاره‌جات را به کلی تغییر دهد و در رأس همه آن‌ها دوشاهراه اصلی شرق و غرب و شمال و جنوب، می‌تواند هزاره‌جات را از زندان طبیعت به طور اساسی رهایی بخشد. تعدیل واحدهای اداری هزاره‌جات که یکی دیگر از خواسته‌های شهید مزاری بود، در یک حدی در سال‌های گذشته عملی شده و قسمت‌های تکمیلی آن هم تعقیب می‌شود و به منظور تکمیل هویت ملی و هویت اقوام کشور و همچنین برای تثبیت احوالیه دقیق نفوس و حل مضللات حقوقی و

مزارى و پروژه ناتمام عدالت در افغانستان

این روزها یادآور یکی از جنایات طالبان در افغانستان است. بیست و دو سال پیش در چنین روزهایی در اواخر حوت ۱۳۷۳ طالبان با پادرمیانی برخی از احزاب سیاسی پای استاد عبدالعلی مزاری را به پنهان مذاکره با طالبان به چهار اسباب که طالبان تا آن جا پیشروی کرده بودند، کشاند. این در حالی بود که نیروهای تحت امر شهید مزاری با دولت مجاهدین در حال درگیری و جنگ بودند. طالبان از جنوب افغانستان شروع کرده بودند، تا دروازه های کابل رسیده بودند و سنگرهای دولت اسلامی مجاهدین را یکی پس از دیگری فتح می کردند.

شهید مزاری به عنوان یکی از رهبران مجاهدین که از میان محروم ترین قشر افغانستان برخاسته بود و بعد از سرکار آمدن دولت مجاهدین به زودی تبدیل به یکی از مخالفان سرسخت آن شد، پس از حیات نیز هم چنان تأثیر خود را بر زندگی بخشی از مردم افغانستان حفظ کرده است. واقعیت این است که امروز بعد از بیست دو سال از شهادت او، هنوز کسی در میان جامعه هزاره ظهور نکرده است که به اندازه او محسوری برای اجماع و وفاق جمعی قرار گیرد. به همین خاطر در عین حالی که رقبای آن روز شهید مزاری به محاق رفته و چندان در میان مردم شیعه و هزاره مطرح نیستند، اما به نظر می رسد، پیروان او نیز دچار برداشت های متناقض از خط مشی وی گردیده اند. برگزاری محافل متعدد به مناسبت سالگرد وی و با شعارهای متفاوت نشانه روشنی بر چنددستگی در میان مردمی است که شهید مزاری بدان تعلق داشت. در ماه حوت امسال که همزمان با شهادت شهید مزاری است، سه محفل گرامیداشت در یک مکان در مصلاي شهید مزاری با سه نام و در تاریخ های متفاوت برگزار گردید که هر کدام ویژگی های خاص خود را داشت و در حقیقت سه تفسیر از شهید مزاری را به نمایش گذاشتند. حتی معاون دوم رییس جمهور که دیروز در یکی از محافل سالیاد شهید مزاری سخن می گفت نیز ناخرسندی خود را از این چنددستگی به روشنی اظهار کرد و پیروان شهید مزاری را به وحدت و یک پارچگی فراخواند. حتی رییس جمهور غنی مجبور شد که امسال حداقل در دو محفل پیام های جداگانه ارسال کند.

به نظر می رسد که شهید مزاری در عین حالی که شخصیتی کاریزما داشت، ولی چندان پیچیده نبود که مورد تفسیرهای متفاوت قرار گیرد. راز اختلاف بر سر میراث شهید مزاری این است که داعیه او عدالت بود و واقعیت این است که این داعیه هنوز تحقق نیافته است. هزاره ها به عنوان محروم ترین قوم در تاریخ اخیر افغانستان هنوز احساس می کنند که علی رغم گشایش های نسبی در سال های اخیر، هنوز در ساختار سیاسی و اداری کشور حضور متوازن ندارند. این عدم توازن در کلمات تمام رهبران سیاسی جامعه هزاره موج می زند. دیروز معاون دوم رییس جمهور که از نزدیکان شهید مزاری بوده است، نیز از تبعیض در برخی از موارد سخن گفت و آشکارا از طولانی بودن مسیر عدالت یاد کرد.

این جنجال ها به خوبی روشن می کند که عدالت به عنوان یکی از مطالبات تمام مردم افغانستان هم چنان با چالش مواجه است. شهید مزاری بارها در سخنان خود تأکید کرد که در افغانستان تنها یک قوم مورد ظلم و تعدی قرار نگرفته است و ظلم یک پدیده همگانی بوده است. ممکن است برخی از اقوام در محرومیت بیشتر قرار داشته است ولی بی عدالتی یک امر فرگیر

اکنون بعد از بیست و دو سال مهم ترین درسی که از شهید مزاری می توان آموخت این است که هنوز بی عدالتی به عنوان مهم ترین مطالبه مردم در کنار چالش های دیگر، به عنوان مهم ترین چالش فروری دولت افغانستان قرار دارد. طبیعتی است که تا سال ها بعد این مطالبه هم چنان وجود خواهد داشت و به عنوان مهم ترین خواست مردم مطرح خواهد بود. بنابراین عدالت هنوز در افغانستان به عنوان یک پروژه ناتمام است و بدون تردید این پروژه با نام شهید مزاری بیش از هر کس دیگر همخوانی دارد.

روژنامه
افغانستان
The Daily Afghanistan Ma

دو زبان: علی اصغر زاهدی، مصطفی جعفری
مسئول وپسایت: غلام عباس اصلاص
آدرس: کابل، شهرک امید سبز، فاز چهار، کوچه ششم، خانه نمبر ۷-۱۳۷

روژنامه افغانستان ما از همه دانشمندان و نویسندگان دعوت به همکاری می نماید.
هیئت تحریر در ویرایش مطالب دست باز دارد.
مقالات وارده باز گردانده نمی شود.
مسئولیت مقالات به عهده نویسندگان آنها است و تنها سر مقاله یانگر دیدگاه روزنامه افغانستان می باشد.

www.dailyafghanistan.com
Email: thedailyafghanistan@yahoo.com